

Indica

V listopadu 1966 obdržel John – jeden z nejslavnějších mužů světa, pozvání do avantgardní umělecké galerie v Londýně, od něhož si sliboval erotické dobrodružství.

„...měla to být nějaká událost nebo happening,“ řekl Lennon v roce 1980, dva dny před svou smrtí, diskžokejovi Andy Peeblesovi, „při němž japonská dívka z New Yorku vězela ve spacím pytli. Myslel jsem tehdy – samozřejmě – na sex.“

Ta dívka v žádném případě nebyla Yoko Ono. Se svými třiatřiceti lety byla o sedm let starší než nejstarší Beatles, Ringo Starr. Byla podruhé provdána za nervózního, práci propadlého filmového producenta, který se jmenoval Anthony Cox, byla také matkou dcery a již ne zcela neznámou konceptuální umělkyní, která pracovala společně s americkými skladateli jako John Cage, La Monte Young a Cageův žák Toshi Ichiyangi. V jednom z jejích prvních vystoupení, které vzbudilo ohlas, přišla na scénu oděná do černé látky a vyzvala publikum, aby k ní každý jeden po druhém vystoupil na scénu a velikými nůžkami odstříhl kus látky, která na ní visela. Měla cit pro takovéto provokativní veřejné akce, které předváděli úspěšní umělci z USA, Evropy i Japonska.

Muž, který poslal Lennonovi pozvánku, byl John Dunbar. Byl spolujatelem galerie Indica v londýnském West-Endu, kde se měla konat vernisáž výstavy Yoko *Nedokon-*

čené obrazy a objekty. Jak si po třiceti letech vzpomněl, tvrdila tehdy Yoko, že o popové kultuře nic neví. „Kdo je ten John Lennon? Ptala se mne znova a znova, zatímco jsme dávali výstavu dohromady. Stěží bylo možné uvěřit, že by opravdu nevěděla.“

John Dunbar, který vystudoval v Cambridgi, se seznámil v prvních letech beatlesovské horečky s Paulem McCartneym. Tehdy žil McCartney s herečkou Jane Asherovou v nóbl bytě jejich rodičů na Wimpole Street, severně od Oxford Street. Janein bratr Peter Asher patřil tehdy k úspěšnému pěveckému páru Peter a Gordon, pro které McCartney napsal řadu hitů. Jako Dunbarův přítel ze studií stal se Asher spojovacím článkem mezi uměleckými kruhy, do nichž se Dunbar vrátil, a světem rock-and-rollu. Dunbar se poprvé setkal s Lennonem, když ho McCartney přivedl do domu Dunbarových v Lennoxových zahradách v západním Londýně. Oba Johnové si hned napoprvé porozuměli, měli společný smysl pro humor a stejnou chuť na drogy, které se tehdy používaly jako prostředek pro posílení sebevědomí. Dunbar už tehdy experimentoval s LSD.

V roce 1965 se oženil s mladou okouzující zpěvačkou jménem Marianne Faithfullová, kterou poznal ještě v Cambridgi. Spolu s knihkupcem Barrym Milesem (přítelem Paula McCartneyho, o němž všichni mluvili jen jako „o Milesovi“) přišel Dunbar a Faithfullová na konci roku 1965, během večere u Bianchiho (jednoho restaurantu v Soho), na nápad otevřít si Indicu. Chtěli vytvořit prostor, kde by mohli avantgardní umělci prezentovat své umění a který by se současně stal místem setkávání těchto umělců a výrazných reprezentantů londýnské popové a undergroundové scény. Zdejší atmosféru charakterizovaly rocko-

vá hudba a měkké drogy. Tato galerie byla také příznačně nazvána podle jednoho druhu konopí.

Peter Asher dodal základní kapitál ve výši 2000 liber. McCartney později zvýšil finanční příspěvek a pomohl dokonce osobně při zařizování galerie. Barry Miles, neúnavný mecenáš básníků americké Beat Generation, zde měl prodávat knihy Allena Ginsberga, Lawrence Ferlinghettiho a dalších. John Dunbar se staral o umění, které mělo být především nové, avantgardní a mělo odpovídat módnímu výrazu doby, totiž být „in“.

„Začínali jsme v podstatě s prázdnýma rukama,“ řekl v roce 1988 Jonathanu Greenovi.

„Pronajali jsme si tento lokál poblíž St. James's Mason's Yard za 20 liber týdně a jednoduše jsme začali. Nejprve jsme dole prodávali knížky a nahoře vystavovali umění.

Chodil jsem od jednoho umělce k druhému a shromažďoval pozoruhodné objekty a obrazy podle jediného hlediska – aby to nebyly ‚normální obrazy‘ ... Nikdy jsme tam neměli ani jeden opravdový obraz. Vystavovali tam Taki, Yoko Ono a jim podobní umělci. Pokud jde o publikum, všechny naše výstavy byly velmi úspěšné. Od začátku se nám dostávalo uznání, protože v celém Londýně nic podobného neexistovalo. Noviny o nás prostě psát musely. Mimoto se u nás běžně objevovaly hvězdy popové hudby, takže naše vernisáže budily dost velký rozruch.“

Yoko Ono poznal prostřednictvím amerického mima Dana Richtera, který tehdy žil v Londýně. Dunbar je světaznalý muž okolo padesátky, který žije na severu Londýna v domě přeplněném uměleckými předměty, což jsou plody jeho sběratelství. Na sklonku roku 1996 už si sotva vzpomněl na

detaily svého prvního setkání s japonsko-americkou umělkyní. Pamatuje si pouze na to, že mu připadala velice zajímavá. Ještě před oficiální vernisáží poslal Lennonovi pozvání. Proč? „Věděl jsem, že se Ono bude Lennonovi líbit – už proto, že byla tak ztřeštěná. Pro Johna, stejně jako pro mne, byly její výstřelky to pravé. John se nikdy předtím nesetkal s nikým tak výstředním.“

Paradoxně přispěl k setkání Yoko Ono s Lennonem i Paul McCartney. Vyličil tu historku Jonathanu Greenovi takto:

„Můj zájem o avantgardní umění vedl k tomu, že jsem Johnovi představil Yoko. John se o tento druh umění začal zajímat teprve později. Pak ovšem do toho spadl naplno, protože se venku ve Weybridgi cítil hluboce omezený. Když přišel do Londýna, ptal se: ‚Jak se vám vede, kluci? Co jste celou dobu dělali?‘ Odpověděl jsem mu otázkou: ‚Co jsi dělal celý čas ty?‘ A on: ‚Seděl jsem a zíral na televizi.‘ – ‚Já jsem si večer vyšel a na italské ambasádě jsem viděl Luciana Beriu. Bylo to senzační. Koupil jsem si novou desku od Stockhausena, tu si musíš poslechnout. Byli jsme u Roberta (Robert Fraser, londýnský galerista), kde jsem koupil fantastickou plastiku. A člověče, ten Paolozzi (Eduardo Paolozzi, nastupující pop-artový umělec), to je fakt cvok...‘ Vzpomínám si, že John jednou prohlásil: ‚Člověče, já ti opravdu závidím.‘ Potřeboval se dostat z Weybridge. Nebyla to vina jeho manželky, prostě nedokázala pochopit, kolik volnosti on potřebuje.

Jednoho dne stála Yoko před mými dveřmi a zeptala se: ‚Máš nějaké originální noty?‘ Zaujalo mě to, protože jsem věděl, že v New Yorku spolupracovala s Johnem Cagem. Toho jsem znal prostřednictvím Milese a Dunbara a ještě dalších lidí. Přesto jsem jí nic dát nehodlal, protože jsem

s nimi stále pracoval a taky jsem nebyl nijak zvlášť ochotný – prostě jsem jí nechtěl vyhovět. Řekl jsem jí tedy: ‚Mám přítele, který by ti mohl pomoci...‘ Kdybych to byl neudělal, možná se ti dva spolu nikdy nedali dohromady... Kdoví? Tak tedy šla za Johnem. Myslím, že to bylo ještě předtím, než se setkali v galerii Indica, která je nyní pořád zmiňována. Ale možná že teprve tam prohlásila: ‚Paul mi řekl, abych se na tebe obrátila.‘ Nejsem si už jistý. S jistotou ale vím, že jsem se s ní seznámil, protože mě zajímalo avantgardní umění.“

Není doloženo, že se Yoko a John setkali již před vernisáží v galerii Indica, jak se Paul domnívá. Jeho líčení ale zní jednoznačně: Yoko se chtěla zviditelnit. Byla sice malého vzrůstu, ale její fyzický zjev byl v přímém protikladu k jejím ambicím.

Po jejích divokých, nespoutaných letech v Tokiu a v New Yorku se Yoko pevně rozhodla, že se v Londýně proslaví. Měla za sebou již dvě manželství a při ctižádosti, která je její charakteristickou vlastností, není divu, že začínala v Londýně s ohromnou publicitou své výstavy v avantgardní galerii a že přišla požádat o noty popovou hvězdu Paula McCartneyho.